

ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(ฉบับที่ 1985/2564)

เรื่อง แนวทางการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้

.....

โดยเป็นการสมควรกำหนดนโยบายการบัญชีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง แนวทางการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ เพื่อให้มีหลักเกณฑ์การกำหนดวิธีปฏิบัติและแนวทางการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ ให้ส่วนงานและหน่วยงานของมหาวิทยาลัยถือปฏิบัติ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการและนโยบายบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 9 เรื่อง รายได้จากการแลกเปลี่ยน และ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และ ข้อผิดพลาด และบังเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 23 (1) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในคราวประชุมครั้งที่ 15/2564 เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2564 ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารการคลังและพัสดุ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในคราวประชุมครั้งที่ 9/2564 เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2564 จึงออกประกาศ ไว้ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 1985/2564) เรื่อง แนวทางการ บันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้”

ข้อ 2 ประกาศนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้กำหนดนโยบายการบัญชีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง แนวทางการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ สำหรับการจัดทำรายงานทางการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ 4 ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ กรณีที่มีปัญหาในการตีความหรือในทางปฏิบัติ ให้อธิการบดีเป็นผู้วินิจฉัย และคำวินิจฉัยของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564

(รองศาสตราจารย์ชาญชัย พานทองวิริยะกุล)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

แนวทางการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ สำหรับการจัดทำรายงานทางการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
(แนบท้ายประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 1985/2564 ลงวันที่ 30 กันยายน 2564)

1. บทนำ

“มหาวิทยาลัยขอนแก่น” มีสถานะเป็นนิติบุคคล และมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ซึ่งส่งผลให้มหาวิทยาลัยไม่ถือเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่ป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นคือ เพื่อการศึกษา ส่งเสริมประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยสภามหาวิทยาลัยขอนแก่นมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย กำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน รวมถึงกำหนดนโยบายและวิธีการเกี่ยวกับการจัดการรายได้ จัดหาแหล่งทุน อนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ด้วยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 มาตรา 48 กำหนดให้มหาวิทยาลัยวางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีอันถูกต้อง แยกตามส่วนงานของมหาวิทยาลัย โดยจัดให้มีสมุดบัญชีลงรายการแยกตามประเภทของสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้และค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงพร้อมด้วยข้อความอธิบายอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานรายงานทางการเงินที่รับรองโดยทั่วไป ตลอดจนจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีเป็นประจำ

มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงเห็นสมควรให้ออกประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง แนวทางการบันทึกบัญชีลูกหนี้ โดยใช้หลักเกณฑ์พื้นฐานจากหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 9 เรื่อง รายได้จากการแลกเปลี่ยนและมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ

หมายความว่า

การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี ต้องปรับงบการเงินย้อนหลัง ยกเว้นไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ การที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดหลังจากที่ได้ใช้ความพยายามอย่างสมเหตุสมผลทุกประการแล้ว เมื่อมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีจะถือว่ากิจการไม่สามารถนำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติกับงบการเงินงวดก่อน หรือไม่สามารถปรับงบการเงินย้อนหลังเพื่อแก้ไข ข้อผิดพลาดได้ถ้าเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (ก) มหาวิทยาลัยไม่สามารถระบุผลกระทบที่เกิดจากการนำนโยบายบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลังหรือปรับงบการเงินย้อนหลังได้
- (ข) การนำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลังหรือการปรับงบการเงินย้อนหลังนั้นต้องใช้สมมติฐานที่เกี่ยวกับความต้องการของฝ่ายบริหารในช่วงเวลาดังกล่าว หรือ
- (ค) การนำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลังหรือการปรับงบการเงินย้อนหลังนั้นต้องใช้ประมาณการที่สำคัญและเป็นไปไม่ได้ที่จะแยกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประมาณการเหล่านั้น

หากในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยไม่สามารถระบุผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีของงวดใดงวดหนึ่ง หรือหลายงวดที่แสดงเป็นข้อมูลเปรียบเทียบได้ มหาวิทยาลัยต้องนำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติกับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินต้นงวดของงวดแรกสุดที่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งอาจเป็นงวดปัจจุบัน โดยมหาวิทยาลัยต้องปรับยอดคงเหลือยกมาต้นงวดของแต่ละองค์ประกอบในส่วนของเจ้าของที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง และมหาวิทยาลัยต้องปรับปรุงข้อมูลเปรียบเทียบ เพื่อแสดงถึงการนำนโยบายบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติ โดยใช้วิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไปนับจากวันแรกสุดที่สามารถปฏิบัติได้

รายงานการเงินรวม	หมายความว่า รายงานทางการเงินแสดงภาพรวมในระดับมหาวิทยาลัย โดยรวมรายงานทางการเงินของส่วนงานและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
การดำเนินงานตามปกติ	หมายความว่า การให้การศึกษา และพัฒนาวิชาการ วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้การบริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม
ลูกหนี้	หมายความว่า สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดในอนาคต โดยคาดว่าจะได้รับชำระเต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดชำระ
ลูกหนี้การค้า	หมายความว่า ลูกหนี้ที่เกิดจากการดำเนินการตามลักษณะปกติของมหาวิทยาลัย
ลูกหนี้อื่น	หมายความว่า ลูกหนี้ที่ไม่ได้เกิดจากการดำเนินการตามลักษณะปกติของมหาวิทยาลัย
เงินยืม	หมายความว่า เงินยืมที่ตรงจ่ายเงินรายได้ มหาวิทยาลัยหรือเงินยืมที่ตรงจ่ายเงินหมุนเวียนของหน่วยงาน
รายได้	หมายความว่า กระแสไหลเข้าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดเข้าจากการดำเนินงานและ/หรือให้บริการของมหาวิทยาลัยในระหว่างงวดการรายงาน ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน แต่ไม่รวมถึงการเพิ่มขึ้นที่เกี่ยวข้องกับส่วนสมทบจากผู้เป็นเจ้าของ
ค่าใช้จ่าย	หมายความว่า ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการบริการที่ลดลงในงวดการรายงาน โดยอยู่ในรูปของกระแสไหลออกหรือการใช้ไปซึ่งสินทรัพย์ต่าง ๆ หรือการก่อหนี้ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการลดลงในส่วนของสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน ทั้งนี้ไม่รวมรายการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ
หนี้สูญ	หมายความว่า ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดกระบวนการด้านกฎหมาย แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี
ขาดทุนจากประมาณการส่วน สูญเสียด้านเครดิต	หมายความว่า ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งเทียบเท่ากับการตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผลขาดทุนด้านเครดิต

จะพิจารณาจากลักษณะ พฤติกรรมการชำระหนี้ของ ลูกหนี้ย้อนหลัง และนำข้อมูลย้อนหลังมาใช้ในการ ประเมินอนาคตข้างหน้าเพื่อพิจารณาโอกาสและ/หรือ ความน่าจะเป็นที่ลูกหนี้จะไม่ชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง (Default Rate) โดยจะถือเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายในรอบ ระยะเวลาที่มีการตั้งประมาณการส่วนสูญเสียด้านเครดิต

ค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิต	หมายความว่า	จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ใน 12 เดือน ข้างหน้า และส่วนที่คาดว่าจะไม่ได้รับตลอดอายุของลูกหนี้ โดยจะถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงเป็น รายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบการเงินเพื่อให้ยอด คงเหลือของลูกหนี้ แสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะเรียก เก็บเงินได้
การจำหน่ายหนี้สูญ	หมายความว่า	การโอนปรับปรุงทางบัญชีเพื่อจำหน่ายหนี้สูญออกจาก บัญชีลูกหนี้ในกรณีที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถเรียกเก็บจาก ลูกหนี้รายนั้นได้เป็นที่แน่นอนแล้ว
ผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)	หมายความว่า	ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล โดยไม่ต้อง นอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล สามารถไปกลับระหว่าง โรงพยาบาลและบ้านได้
ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD)	หมายความว่า	ผู้ป่วยที่ต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลตั้งแต่ 6 ชั่วโมง ขึ้นไป โดยได้รับการวินิจฉัยและคำแนะนำจากแพทย์ รวมถึงการรับตัวไว้เป็นผู้ป่วยในแต่เสียชีวิตก่อน 6 ชั่วโมง ขึ้นไป
นักศึกษา	หมายความว่า	นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตที่ศึกษาใน มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นักศึกษาต่างชาติ	หมายความว่า	นักศึกษาที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย
สัญญาเช่า	หมายความว่า	สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้หรือ หาประโยชน์จากสินทรัพย์สำหรับช่วงเวลาที่เกิดผลกันเพื่อ แลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทน ซึ่งได้รับชำระในงวดเดียวหรือ หลายงวด

สัญญาเช่าการเงิน	หมายความว่า	สัญญาเช่าที่ทำให้เกิดการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่า ไม่ว่าในที่สุดการโอนกรรมสิทธิ์จะเกิดขึ้นหรือไม่
สัญญาเช่าดำเนินงาน	หมายความว่า	สัญญาเช่าที่มีใช้สัญญาเช่าการเงิน
เงินลงทุนขั้นต้นตามสัญญาเช่า	หมายความว่า	ผลรวมของจำนวนเงินขั้นต้นที่ต้องจ่ายให้กับผู้ให้เช่าตามสัญญาเช่าการเงินกับมูลค่าคงเหลือที่ไม่ได้รับการประกันให้กับผู้ให้เช่า
เงินลงทุนสุทธิตามสัญญาเช่า	หมายความว่า	เงินลงทุนขั้นต้นตามสัญญาเช่าคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยความนัยของสัญญาเช่า
รายได้ทางการเงินรอการรับรู้	หมายความว่า	ผลต่างระหว่างเงินลงทุนขั้นต้นตามสัญญาเช่ากับเงินลงทุนสุทธิตามสัญญาเช่า
การขายเสร็จเด็ดขาด	หมายความว่า	ผู้ขายตกลงโอนกรรมสิทธิ์ให้ทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงชำระราคาทรัพย์สินให้แก่ผู้ขาย ส่วนการโอนกรรมสิทธิ์ การส่งมอบทรัพย์สิน การชำระราคา อาจทำภายหลังได้
ศักยภาพในการให้บริการ	หมายความว่า	ขีดความสามารถของสินทรัพย์ในการส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเป็นตามวัตถุประสงค์
อายุความ	หมายความว่า	กำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ว่า สิทธิเรียกร้องที่บุคคลหนึ่งมีต่ออีกบุคคลหนึ่งนั้นต้องใช้บังคับภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าปล่อยไว้จนเกินกำหนดสิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ
อายุการใช้ประโยชน์	หมายความว่า	มหาวิทยาลัยคาดว่าจะมีสินทรัพย์ไว้ใช้ในการดำเนินงานหรือการบริการ หรือทั้งสอง เพื่อให้ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ
ระยะเวลาการใช้	หมายความว่า	ระยะเวลาทั้งหมดที่สินทรัพย์ถูกใช้เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาที่ทำกับคู่สัญญา (ระยะเวลาดังกล่าวไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องกัน)
อิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ	หมายความว่า	อำนาจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของหน่วยงาน แต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าว

5. การแบ่งกลุ่มของลูกหนี้

ธรรมชาติของลูกหนี้แต่ละประเภทมีคุณลักษณะและความเสี่ยงด้านเครดิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นการนำอัตราส่วนการผิตนัดชำระหนี้เพียงอัตราเดียวมาประยุกต์เพื่อการประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิตของลูกหนี้ อาจทำให้มูลค่าของบัญชีลูกหนี้ไม่สะท้อนมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม มหาวิทยาลัยจึงมีการจัดกลุ่มของลูกหนี้การค้ำเป็นกลุ่มตามลักษณะเชิงธุรกิจหรือลักษณะการดำเนินงานหรือให้บริการในการแบ่งกลุ่มลูกหนี้ เพื่อสะท้อนปัจจัยการรับชำระหนี้ของลูกหนี้การค้ำแต่ละกลุ่มและความสูญเสียด้านเครดิตที่คล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยกลุ่มลูกหนี้ ดังนี้

5.1 ลูกหนี้การค้ำ อันประกอบด้วย

5.1.1 ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษา หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนักเรียน นักศึกษา บุคคลภายนอก และผู้เรียน สำหรับ ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมนักเรียน ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษาเหมาจ่าย ค่าธรรมเนียมรักษาสถานภาพ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเรียกเก็บจากผู้เรียนตลอดปีการศึกษา รวมถึงค่าปรับเรียกเก็บจากนักเรียน นักศึกษา บุคคลภายในจากการลงทะเบียนล่าช้า ภายใต้ประเภทลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษา สามารถจำแนกประเภทรายการย่อย ดังนี้

5.1.1.1 ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนักเรียนเป็นค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียม ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.1.1.2 ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนักศึกษา นักศึกษาต่างชาติ และผู้เรียน เป็นค่าธรรมเนียมการศึกษาในระบบปริญญาตรี

5.1.1.3 ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับบัณฑิต หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนักศึกษา นักศึกษาต่างชาติ และผู้เรียน เป็นค่าธรรมเนียมการศึกษาในระบบบัณฑิต

5.1.2 ลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากบุคคล และหน่วยงานจากสิทธิที่บุคคลได้รับจากต้นสังกัด กรมบัญชีกลาง สำนักงานประกันสังคม สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กองทุนผู้ประกันตนแรงงานต่างด้าว บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิกรณีผู้ป่วยนอก และอื่น ๆ เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล ได้แก่ ค่าห้องและค่าอาคาร ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค ค่ายา และสารอาหารทางเส้นเลือด ค่ายากลับบ้าน ค่าเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ค่าบริการโลหิตและส่วนประกอบของโลหิต ค่าตรวจวินิจฉัยทางเทคนิคการแพทย์และพยาธิวิทยา ค่าตรวจวินิจฉัยและรักษาทางรังสีวิทยา ค่าตรวจวินิจฉัยโดยวิธีพิเศษอื่น ๆ ค่าอุปกรณ์ของใช้และเครื่องมือทางการแพทย์ ค่าทำหัตถการและวิสัญญี ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าบริการทางทันตกรรม ค่าบริการทางกายภาพบำบัดและทางเวชกรรมฟื้นฟู ค่าบริการฝังเข็มและค่าบริการการให้การบำบัดของผู้ประกอบโรคศิลปะอื่น ๆ ค่าบริการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลโดยตรง

ภายใต้ประเภทลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล สามารถจำแนกประเภทรายการย่อยตามสิทธิ 9 ประเภทหลัก และในแต่ละประเภทหลักแยกเป็นผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอก ดังนี้

5.1.2.1 บัญชีลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิเบิกต้นสังกัด หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาล กรณีเบิกจากต้นสังกัด เช่น รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น บริษัทเอกชน มารับบริการที่หน่วยบริการ รวมถึงการเรียกเก็บจากโรงพยาบาลของรัฐ โดยแยกเป็น ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD) และผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)

5.1.2.2 บัญชีลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิผู้ประสบภัยจากรถ หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้ประสบภัยจากรถตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 มารับบริการโดยไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล โดยแยกเป็น ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD) และผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)

5.1.2.3 บัญชีลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิเบิกจ่ายตรงกรมบัญชีกลาง หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้มารับบริการที่เป็นผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2553 มารับบริการโดยไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล โดยแยกเป็น ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD) และผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)

5.1.2.4 บัญชีลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิประกันสังคม หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เข้ารับการรักษานในหน่วยบริการโดยไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล โดยแยกเป็น ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD) และผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)

5.1.2.5 บัญชีลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิกองทุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (UC) หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้มารับบริการที่มีสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ขึ้นทะเบียนกับหน่วยบริการเข้ารับการรักษานในหน่วยบริการโดยไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกเป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล โดยแยกเป็น ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD) และผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)

5.1.2.6 ลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิประกันภัย หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้มารับบริการที่บริษัทประกันภัยที่ทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยบริการ โดยที่ผู้มารับบริการไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล โดยแยกเป็น ผู้ป่วยใน (In Patient Department: IPD) และผู้ป่วยนอก (Out Patient Department: OPD)

5.1.2.7 ลูกหนี้ค่ารักษาสิทธิคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าว หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของบุคคลซึ่งไม่ได้มีสัญชาติไทย และซื้อบัตรประกันสุขภาพคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าวตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 มารับบริการโดยไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล

5.1.2.8 ลูกหนี้ค่ารักษาสีบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้มารับบริการที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดแนวทางปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2553 มารับบริการโดยไม่ต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาลทั้งนี้หน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล

5.1.2.9 ลูกหนี้ค่ารักษาสีตัวเงินเอง หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลของผู้มารับบริการที่ไม่มีสิทธิในการรักษาต้องชำระเงินค่ารักษาพยาบาลให้หน่วยบริการ แต่ไม่ได้ชำระเงินค่ารักษาพยาบาลดังกล่าว โดยหน่วยบริการจะบันทึกไว้เป็นลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล

5.1.3 ลูกหนี้ค่าเช่า หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนักเรียน นักศึกษาและบุคคลภายนอก บริษัท ห้าง ร้าน ได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงกับมหาวิทยาลัย (ผู้ให้เช่า) ให้สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์สำหรับช่วงเวลาที่ยกเลิกกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทน ซึ่งได้รับชำระในงวดเดียว หรือหลายงวด

ภายใต้ประเภทลูกหนี้ค่าเช่า สามารถจำแนกประเภทรายการย่อย ดังนี้

5.1.3.1 ลูกหนี้ค่าเช่าห้องพักนักศึกษา หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนักเรียน นักศึกษาและบุคคลภายนอก ที่ทำสัญญาหรือข้อตกลงในอัตราที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามประกาศ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมห้องพัก รวมถึงรายการเรียกเก็บผู้เช่ากรณีเกินกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ประเภทค่าปรับให้แก่มหาวิทยาลัย

5.1.3.2 ลูกหนี้ค่าเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัย หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจาก บุคคล บริษัท ห้างร้าน ที่ทำสัญญาหรือข้อตกลงในการเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจำแนกประเภทรายการย่อย ดังนี้

(ก) **ผลตอบแทนคงที่ตามสัญญา** หมายถึง จำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้เช่าต้องจ่ายให้ผู้ให้เช่า โดยมีผลตอบแทนในอัตราหรือจำนวนเงินแต่ละงวดเท่ากันตลอดอายุสัญญา

(ข) **ผลตอบแทนไม่คงที่ตามสัญญา** หมายถึง จำนวนเงินตามสัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้เช่าต้องจ่ายให้ผู้ให้เช่า โดยกำหนดผลตอบแทนแต่ละงวดไม่เท่ากันตลอดอายุสัญญา อาทิเช่น สัญญา 5 ปี ปีที่ 1 และปีที่ 2 หรือปีที่ 3-5 มีการกำหนดผลตอบแทนในแต่ละปีไม่เท่ากัน

รวมถึงรายการเรียกเก็บผู้เช่ากรณีเกินกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ประเภทค่าปรับให้แก่มหาวิทยาลัย สำหรับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม นอกเหนือจากค่าบำรุง เงินสนับสนุน ฯลฯ โดยเรียกเก็บเฉพาะเมื่อมีการร้องขอจากผู้เช่า หรือเป็นการให้บริการเป็นครั้งคราวไม่ต้องตั้งเป็นลูกหนี้ อาทิเช่น การเพิ่มประเภทสินค้าที่จำหน่าย การขอจัดงานกิจกรรมต่าง ๆ

5.1.4 ลูกหนี้เงินอุดหนุนวิจัยและบริการวิชาการ หมายถึง เงินอุดหนุนวิจัยและบริการวิชาการ สำหรับโครงการบริการทางวิชาการ โครงการวิจัย ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอก ทั้งนี้ไม่รวมถึงโครงการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินที่มหาวิทยาลัยได้รับประจำปี และโครงการวิจัยที่มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานมหาวิทยาลัยเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

5.1.5 ลูกหนี้ค่าขายสินค้าและบริการอื่น ลูกหนี้ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยลูกหนี้ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกิจการดำเนินงานสำหรับมหาวิทยาลัย อาทิเช่น ลูกหนี้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร ลูกหนี้จากการขายหนังสือ/วารสาร เป็นต้น

5.2 ลูกหนี้อื่น หมายถึง รายการลูกหนี้ที่สืบเนื่องจากการดำเนินงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการดำเนินงานหลักสำหรับมหาวิทยาลัย ดังนี้

5.2.1 ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือบุคลากร ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินงบประมาณ ลูกหนี้เงินนอกงบประมาณ

5.2.2 ลูกหนี้ค่าสาธารณูปโภค หมายถึง จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากบุคคล บริษัท ห้าง และร้านค้า ที่เข้ามาดำเนินการในมหาวิทยาลัย และใช้กระแสไฟฟ้าหรือน้ำประปาจากมหาวิทยาลัย รวมถึงบุคลากรมหาวิทยาลัยใช้เคหสถานของมหาวิทยาลัยจะใช้กระแสไฟฟ้าหรือน้ำประปาในส่วนที่เกินจากประกาศระเบียบเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยแต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน

5.2.3 ลูกหนี้อื่น ๆ หมายถึง ลูกหนี้ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น ลูกหนี้บังคับคดี ลูกหนี้ขาดใช้ผิดสัญญาศึกษาต่อ ลูกหนี้ผิดละเมิด ลูกหนี้ผิดสัญญาให้ทุนการศึกษา ลูกหนี้ติดตามเงินเกินสิทธิ์ ลูกหนี้ค่าปรับผิดสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

5.2.4 รายได้ค้างรับ คือ รายได้อื่นของมหาวิทยาลัย ซึ่งเกิดรายได้ขึ้นแล้วแต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน เช่น รายได้ดอกเบี้ยค้างรับ รายได้จากเงินงบประมาณค้างรับ เป็นต้น

6. การรับรู้รายการลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

6.1 ลูกหนี้การค้า

6.1.1 ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษา

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษา ณ วันที่สิ้นสุดการลงทะเบียน เรียน แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน

6.1.2 ลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาลเมื่อให้บริการเสร็จสิ้น (เอกสารในการใช้ประกอบการบันทึกบัญชีเป็นใบแจ้งหนี้ค่ารักษาพยาบาล) แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน

6.1.3 ลูกหนี้ค่าเช่า

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้ค่าเช่า ดังนี้

6.1.3.1 ลูกหนี้ค่าเช่าหอพักนักศึกษา

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้ค่าเช่าหอพักนักศึกษา ณ วันที่ทำสัญญา หรือข้อตกลง(สำหรับส่วนงานหรือหน่วยงาน) หากสัญญาหรือข้อตกลงนั้นเกิดขึ้นจากส่วนงานหรือหน่วยงาน เป็นผู้ดำเนินการ ให้ส่วนงานหรือหน่วยงานรับรู้ตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยกำหนดและบันทึกรับรู้ลูกหนี้ค่า

เช่าหอพักนักศึกษาภายใต้ส่วนงานหรือหน่วยงาน และนำเสนอรายการดังกล่าวภายใต้หมวดลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน

6.1.3.2 ลูกหนี้ค่าเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้ค่าเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัย ณ วันที่ทำสัญญาหรือข้อตกลง (สำหรับส่วนงานหรือหน่วยงาน) หากสัญญานั้นเกิดขึ้นจากส่วนงานหรือหน่วยงาน เป็นผู้ดำเนินการ ให้ส่วนงานหรือหน่วยงานรับรู้ตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยกำหนด และบันทึกรับรู้ลูกหนี้ค่าเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัยภายใต้ส่วนงานหรือหน่วยงาน และแสดงภายใต้หมวดลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน

กรณีสัญญาหรือข้อตกลงระบุให้ผู้เช่า จ่ายเงินสนับสนุนหรือเงินทุนการศึกษานอกเหนือจากการเช่าที่ผู้เช่าต้องชำระเป็นรายงวด ให้รับรู้รายได้นั้นด้วยวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า

การรับเงินกรณีสัญญาหรือข้อตกลงระบุให้ผู้เช่าเพื่อจ่ายเป็นเงินสนับสนุนหรือเงินทุนการศึกษา

(ก) กรณีผู้เช่าชำระเงินล่วงหน้า มหาวิทยาลัยรับจะรับรู้รายการเป็นรายได้รับล่วงหน้า (หนี้สิน) คู่กับเงินฝากธนาคารและทยอยรับรู้เป็นรายได้ค่าเช่าในแต่ละเดือน ตลอดอายุสัญญาเช่า

(ข) กรณีได้รับเงินค่าเช่าเมื่อสิ้นงวดบัญชี มหาวิทยาลัยทยอยตั้งลูกหนี้คู่กับบัญชีรายได้รายเดือนและทำการล้างหนี้เมื่อได้รับเงินจากลูกหนี้หรือตัดจำหน่ายลูกหนี้กรณีเรียกเก็บเงินไม่ได้

6.1.4 ลูกหนี้เงินอุดหนุนวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยจะรับรู้ลูกหนี้เงินอุดหนุนวิจัยและบริการวิชาการ เมื่อถึงงวดชำระมหาวิทยาลัยจะทยอยปรับบัญชีลูกหนี้คู่กับบัญชีรายได้ตามงวดที่มีสิทธิจะได้รับเงินและดำเนินการล้างบัญชีลูกหนี้เมื่อได้รับเงิน มหาวิทยาลัยจะแสดงรายการดังกล่าวภายใต้หมวดลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน

6.1.5 ลูกหนี้ค่าขายสินค้าและบริการอื่น

กรณีขายสินค้ามหาวิทยาลัยรับรู้รายการขายสินค้า ณ วันที่ทำสัญญาหรือข้อตกลงและกรณีให้บริการมหาวิทยาลัยรับรู้รายการเมื่อมีการให้บริการ แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้การค้าในงบแสดงฐานะการเงิน

6.2 ลูกหนี้อื่น

6.2.1 ลูกหนี้เงินยืม

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้เงินยืมตามจำนวนเงินในสัญญาเงินยืม ณ วันที่จ่ายเงินให้ผู้ยืม ซึ่งเป็นวันที่มหาวิทยาลัยจะถือว่าเป็นผู้สิทธิเรียกเก็บเงินจากผู้ยืม ตามชอบด้วยกฎหมาย มหาวิทยาลัยจะแสดงภายใต้หมวดลูกหนี้อื่นในงบแสดงฐานะการเงิน

6.2.2 ลูกหนี้ค่าสาธารณูปโภค

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้ค่าสาธารณูปโภค ณ วันที่ทำสัญญาหรือข้อตกลงกับมหาวิทยาลัย แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้อื่นในงบแสดงฐานะการเงิน

6.2.3 ลูกหนี้อื่น ๆ

มหาวิทยาลัยจะรับรู้ลูกหนี้อื่น ๆ ดังนี้

6.2.3.1 กรณีลูกหนี้บังคับคดี ลูกหนี้ชดใช้ผิดสัญญาศึกษาต่อ ลูกหนี้ผิดละเมิด ลูกหนี้ผิดสัญญาให้ทุนการศึกษา ลูกหนี้ติดตามเงินเกินสิทธิ์ และอื่น ๆ รับรู้ลูกหนี้ ณ วันที่รับสภาพหนี้ แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้อื่นในงบแสดงฐานะการเงิน

6.2.3.2 กรณีดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ภายหลังจากมีค่าปรับ ให้รับรู้เป็นลูกหนี้ค่าปรับผิดสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง ณ วันที่เกิดค่าปรับตามสัญญาหรือข้อตกลง แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้อื่นในงบแสดงฐานะการเงิน

6.2.4 รายได้ค้างรับ

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายได้ค้างรับ ซึ่งอาจเป็นรายได้ที่เกิดจากการรับจัดสรรเงินอุดหนุนงบประมาณเงินแผ่นดิน แต่มหาวิทยาลัยยังไม่ได้รับเงินชำระตามสิทธิเรียกร้อง เป็นต้น ด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน แสดงภายใต้หมวดลูกหนี้อื่นในงบแสดงฐานะการเงิน

อนึ่ง หากส่วนงานหรือหน่วยงานมีระบบการบริหารลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่นซึ่งยังไม่เชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ให้ส่วนงานหรือหน่วยงานส่งรายงานให้มหาวิทยาลัยตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และมหาวิทยาลัยจะรับรู้ลูกหนี้ ณ วันที่ได้รับรายงาน โดยอนุโลม

7. การวัดมูลค่าเริ่มแรกของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

มหาวิทยาลัยจะรับรู้รายการลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่นเริ่มแรกด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับตามสิทธิเรียกร้อง

8. การวัดมูลค่าภายหลังรับรู้เริ่มแรกของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

8.1 ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาประมาณผลขาดทุนด้านเครดิต

มหาวิทยาลัยพิจารณาจากรายการ ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษา ลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล ลูกหนี้ค่าเช่า ลูกหนี้เงินยืม ลูกหนี้ค่าสาธารณูปโภค นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วนั้นมหาวิทยาลัยพิจารณาแล้วไม่มีความเสี่ยงผลขาดทุนด้านเครดิต โดยการบันทึกค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิต (บัญชีปรับมูลค่าในงบแสดงฐานะการเงิน) คู่กับขาดทุนจากประมาณการส่วนสูญเสียด้านเครดิต (บัญชีค่าใช้จ่ายในงบผลการดำเนินงาน) ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานทางการเงินด้วยการประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต

8.2 การประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต

มหาวิทยาลัยจะปรับมูลค่าลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานทางการเงินด้วยการประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต โดยการบันทึกบัญชีค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (บัญชีปรับมูลค่า

ในงบแสดงฐานะการเงิน) และบันทึกผลการเปลี่ยนแปลงในผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนของรอบปีงบประมาณนั้น ๆ) อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมหาวิทยาลัยจะทำการสอบทานสมมติฐานและข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณจำนวนผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทุกวันสิ้นรอบปีงบประมาณเพื่อให้ข้อมูลประมาณการทางบัญชีสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของความเสี่ยงด้านเครดิตอย่างเที่ยงธรรมเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยคำนวณอัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้ (Default Rate) โดยมีลักษณะการคำนวณแบบผสม ดังนี้

8.2.1 การคำนวณแบบอัตราส่วนสูญเสียด้านเครดิตของชั้นอายุของชั้นลูกหนี้ (Credit Loss Method) โดยมหาวิทยาลัยได้ทำการวิเคราะห์ระยะเวลาการรับชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยการเก็บข้อมูลการรับชำระหนี้ นับจากวันที่มีสิทธิในการเรียนร้องตามระยะเวลาเครดิตจนได้รับชำระเงินตลอดปีที่ทำการศึกษา เช่น หากช่วงปีที่ทำการศึกษาลูกหนี้ประเภทใดประเภทหนึ่งมีหนี้สูญทั้งหมดเท่าใด ส่วนนั้นเรียกว่า ส่วนสูญเสียด้านเครดิต จากนั้นและนำส่วนสูญเสียด้านเครดิตไปหารในแต่ละช่วงอายุของลูกหนี้เพื่อให้ได้อัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้ตลอดช่วงอายุของลูกหนี้ตามแนวคิดการคาดการณ์ไปข้างหน้า (ลูกหนี้ที่ค้างชำระนานขึ้นจะแบกรับอัตราสูญเสียด้านเครดิตที่สูงขึ้น)

8.2.2 การตั้งสมมติฐานแบบเฉพาะเจาะจง (Specific method) โดยมหาวิทยาลัยได้ทำการเก็บข้อมูลผลขาดทุนด้านเครดิตพิจารณาตามสิทธิตลอดปีที่ทำการศึกษา เช่น หากช่วงปีที่ทำการศึกษาลูกหนี้ประเภทใดประเภทหนึ่งมีหนี้สูญทั้งหมดเท่าใด ส่วนนั้นจะสะท้อนส่วนสูญเสียด้านเครดิตและนำเอาส่วนสูญเสียด้านเครดิตไปหารในแต่ละลูกหนี้ตามสิทธิที่เกิดส่วนสูญเสียด้านเครดิตจะได้อัตราส่วนการผิดนัดชำระหนี้เฉลี่ยตลอดช่วงอายุลูกหนี้ (อัตราสูญเสียด้านเครดิตเพียงอัตราเดียว x ยอดคงค้างลูกหนี้ ณ วันสิ้นปีงบประมาณ)

8.3 การตั้งประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต

มหาวิทยาลัยตั้งประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต ดังนี้

8.3.1 ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมนิยมการศึกษา

ดำเนินการแยกอายุหนี้ลูกหนี้ค่าธรรมเนียมนิยมการศึกษาตามงวดผิดนัดชำระหนี้ และให้ประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต โดยประมาณจากยอดที่ค้างชำระ ดังนี้

(1) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน	ร้อยละ	0.30
(2) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี	ร้อยละ	0.40
(3) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 1 ปี	ร้อยละ	4.60

8.3.2 ลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล

ดำเนินการแยกตามสิทธิลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาลตามสิทธิที่ผิดนัดชำระหนี้ และให้ประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต โดยประมาณจากยอดที่ค้างชำระตามสิทธิ ดังนี้

(1) สิทธิเบิกจ่ายตรงกรมบัญชีกลาง	ไม่มี
----------------------------------	-------

(2) สิทธิกองทุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	ร้อยละ 35.00
(3) สิทธิกองทุนประกันสังคม	ร้อยละ 19.00
(4) สิทธิเบิกต้นสังกัด	ไม่มี
(5) สิทธิผู้ประสบภัยจากรถ	ร้อยละ 1.00
(6) สิทธิประกัน	ไม่มี
(7) สิทธิคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าว	ร้อยละ 15.00
(8) สิทธิบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ	ร้อยละ 4.00

8.3.3 ลูกหนี้ค่าเช่า

8.3.3.1 ลูกหนี้ค่าเช่าหอพัก

ดำเนินการแยกอายุหนี้ลูกหนี้ค่าเช่าหอพักตามงวดที่ผิดนัดชำระหนี้ และให้ประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต โดยประมาณจากยอดที่ค้างชำระ ดังนี้

(1) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน	ร้อยละ 0.20
(2) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี	ร้อยละ 0.30
(3) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 1 ปี	ร้อยละ 40.00

8.3.3.2 ลูกหนี้ค่าเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยพิจารณาจากรายได้ค่าเช่าพื้นที่มหาวิทยาลัยที่เก็บได้ทั้งปี มีความเสี่ยงในการจะเกิดหนี้สงสัยจะสูญประมาณไม่เกินร้อยละ 1 ดังนั้นมหาวิทยาลัยประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิตในอัตราร้อยละ 1

8.3.4 ลูกหนี้เงินยืม

ดำเนินการแยกอายุหนี้ลูกหนี้เงินยืมผิดนัดชำระหนี้ และให้ประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต โดยประมาณจากยอดที่ค้างชำระ ดังนี้

(1) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน	ร้อยละ 5.20
(2) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี	ร้อยละ 5.90
(3) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี	ร้อยละ 5.30
(4) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	ร้อยละ 5.60
(5) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี	ร้อยละ 5.90
(6) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 10 ปี	ร้อยละ 8.50

8.3.5 ลูกหนี้ค่าสาธารณูปโภค

ดำเนินการจำแนกอายุหนี้ลูกหนี้ค่าสาธารณูปโภคผิดนัดชำระหนี้ และให้ประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิต โดยประมาณจากยอดที่ค้างชำระ ดังนี้

(1) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน	ร้อยละ 5.80
---	-------------

(2) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี	ร้อยละ 13.00
(3) ผิดนัดชำระหนี้เกิน 1 ปี	ร้อยละ 40.00

9. หลักเกณฑ์การพิจารณาตัดหนี้สูญ

มหาวิทยาลัยตัดจำหน่ายหนี้สูญ เมื่อได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายระเบียบ ประกาศ มหาวิทยาลัยและได้รับอนุมัติให้จำหน่ายหนี้สูญจากผู้มีอำนาจแล้ว มหาวิทยาลัยบันทึกบัญชีหนี้สูญและลดจำนวนลูกหนี้ พร้อมกับลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน โดยแสดงหนี้สูญในรายการค่าใช้จ่ายอื่นในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน

10. แนวทางการแก้ไขปัญหาการรับรู้ทางบัญชีลูกหนี้

จากการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานประสบปัญหาข้อผิดพลาดเกี่ยวกับลูกหนี้ที่เกิดขึ้นจากการบันทึกบัญชี การบันทึกข้อมูลในทะเบียนลูกหนี้ หรือการจัดทำรายงานยอดลูกหนี้คงเหลือ ส่งผลให้ข้อมูลในทะเบียนลูกหนี้และรายงานลูกหนี้ มียอดไม่ตรงกับข้อมูลทางบัญชีลูกหนี้ในบัญชีแยกประเภทและงบทดลอง ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการลูกหนี้ของหน่วยงาน ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมา เช่น การปิดบัญชีเพื่อจัดทำรายงานการเงิน การรับชำระหนี้ และการแจ้งลูกหนี้ ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและลดข้อผิดพลาดทางบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ จึงขอให้หน่วยงานดำเนินการตรวจสอบลูกหนี้กับข้อมูลทางบัญชีเพื่อลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ดังนี้

10.1 กรณีมียอดลูกหนี้แต่บันทึกบัญชีคลาดเคลื่อน

10.1.1 **กรณีมียอดลูกหนี้บันทึกไว้บัญชีพักลูกหนี้** กรณีหน่วยงานพบว่าบัญชีแยกประเภทปรากฏบัญชีพักลูกหนี้ ซึ่งมีลูกหนี้ปรากฏในทะเบียนคุมลูกหนี้และรายงานลูกหนี้ประจำเดือนหรือประจำปี เกิดจากการดำเนินการไม่ครบระบบสารสนเทศ โดยบัญชีแยกประเภทบัญชีพักลูกหนี้ หากดำเนินการครบทั้งหมด บัญชีพักลูกหนี้จะไม่ปรากฏยอดคงเหลือ

10.1.2 **กรณีมียอดลูกหนี้บันทึกไว้ในบัญชีลูกหนี้ผิดหมวด** กรณีหน่วยงานพบว่ามีลูกหนี้ปรากฏในทะเบียนคุมและรายงานลูกหนี้ประจำเดือน หรือประจำปี แต่มีการจัดประเภทบัญชีลูกหนี้ผิดกลุ่ม

10.2 กรณีไม่มียอดลูกหนี้แต่บันทึกบัญชี

10.2.1 **กรณีปรับเพิ่ม/(ลด) ลูกหนี้** กรณีหน่วยงานพบว่าทะเบียนคุมและรายงานลูกหนี้คงเหลือประจำเดือนหรือประจำปีมีการปรับปรุงเพิ่ม/(ลด) แต่ไม่ปรากฏว่ามีรายการเพิ่ม/(ลด) ในแยกประเภทบัญชีลูกหนี้

10.2.2 **กรณีรับชำระหนี้ผิดประเภทลูกหนี้** กรณีหน่วยงานพบว่า มีการรับชำระหนี้ยอดไม่มีปรากฏทะเบียนคุมและรายงานลูกหนี้คงเหลือประจำเดือนหรือประจำปี เนื่องด้วยบันทึกรับชำระหนี้ผิดประเภท แต่บัญชีแยกประเภทปรากฏยอดลูกหนี้ผิดประเภทลูกหนี้

11. กรณีสัญญาเช่า

11.1 เกณฑ์เพื่อพิจารณาการจัดประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าทางการเงิน

หน่วยงานของรัฐต้องจัดประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน หากสัญญานั้นทำให้เกิดสถานการณ์ต่อไปนี้อย่างน้อยหนึ่งสถานการณ์

(ก) สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของสัญญาเช่า ผู้เช่ามีสิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์ด้วยราคาที่ต่ำกว่ายุติธรรม ณ วันที่สิทธิเลือก

(ข) เกิดขึ้นโดยราคาตามสิทธินั้นมีจำนวนต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์มากเพียงพอที่จะทำให้เกิดความแน่ใจอย่างสมเหตุสมผล ณ วันที่เริ่มต้นของสัญญาเช่าว่าผู้เช่าจะใช้สิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์นั้น

(ค) ระยะเวลาสัญญาเช่าครอบคลุมอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์ แม้ว่าจะไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์เกิดขึ้น

(ง) ณ วันที่เริ่มต้นของสัญญาเช่า มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายมีจำนวนเท่ากับหรือเกือบเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่า

(จ) สินทรัพย์ที่เช่ามีลักษณะเฉพาะจนกระทั่งมีผู้เช่าเพียงผู้เดียวที่สามารถใช้สินทรัพย์นั้น โดยไม่จำเป็นต้องนำสินทรัพย์ดังกล่าวมาทำการดัดแปลงที่สำคัญ

(ฉ) ไม่สามารถนำสินทรัพย์อื่นมาใช้แทนสินทรัพย์ที่เช่าได้โดยง่าย

การพิจารณาเพิ่มเติม การจัดสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงินได้เมื่อมีข้อบ่งชี้ถึงสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งหรือหลายสถานการณ์รวมกัน ดังนี้

(ก) หากผู้เช่าสามารถยกเลิกสัญญาเช่าได้ และผู้เช่าเป็นผู้รับผิดชอบผลเสียหายที่เกิดกับผู้ให้เช่า เนื่องจากการยกเลิกนั้น

(ข) ผู้เช่าเป็นผู้รับผลกำไรหรือผลขาดทุนจากการผันผวนของมูลค่ายุติธรรมของมูลค่าคงเหลือ (ตัวอย่างเช่น ในรูปแบบของการให้ส่วนลดค่าเช่าแก่ผู้เช่า เท่ากับส่วนใหญ่ของจำนวนเงินที่ได้รับจากการขายมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ที่เช่า ณ วันที่สิ้นสุดสัญญาเช่า)

(ค) ผู้เช่าสามารถต่อสัญญาเช่าครั้งที่สองด้วยการจ่ายค่าเช่าที่มีจำนวนต่ำกว่าค่าเช่าในตลาดอย่างเป็นนัยสำคัญ

11.2 การจำแนกประเภทสัญญาเช่า ตามมาตรฐานภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า สามารถแบ่งประเภทสัญญาเช่าเป็น 2 ประเภท ดังนี้

11.2.1 สัญญาเช่าการเงิน หมายถึง สัญญาเช่าที่ทำให้เกิดการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่า ไม่ว่าจะในที่สุดการโอนกรรมสิทธิ์จะเกิดขึ้นหรือไม่

ลักษณะที่จะต้องจัดประเภทสัญญาเช่าเป็นประเภทสัญญาดำเนินงานหรือสัญญาทางการเงิน ต้องพิจารณาถึงสินทรัพย์นั้นอยู่ในงบการเงินของมหาวิทยาลัยหรือไม่ อาทิเช่น กรณีหอพักนักศึกษา 8

หลัง โดยเป็นการร่วมลงทุนก่อสร้างหอพัก สิ้นทรัพย์นั้นไม่อยู่ในงบการเงินของมหาวิทยาลัยจึงไม่ถือเป็นการพิจารณาว่าเป็นสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน แต่จะถูกพิจารณาเป็นส่วนเงินร่วมลงทุน

กรณีศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษกเป็นสินทรัพย์ที่อยู่ในงบการเงินของมหาวิทยาลัย จะนำมาพิจารณาว่าเป็นสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน ลักษณะนี้พิจารณาตามสิทธิใครเป็นผู้มีสิทธิและประโยชน์มากกว่ากัน หากมหาวิทยาลัยมีสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์และรับความเสี่ยงจากธุรกรรมมากกว่า กรณีเช่นนี้จะไม่ถือเป็นการทำสัญญาเช่าการเงิน ดังนั้น ข้อพิจารณาหลักหากสัญญาเช่าให้สิทธิในการบริหารจัดการแก่ผู้เช่าแต่สิทธิดังกล่าวไม่เป็นสาระสำคัญ สัญญาเช่าควรจัดประเภทเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน

กรณีที่สัญญาเช่าที่เป็นลักษณะตามกล่าวข้างต้น มีมูลค่าที่มีสาระสำคัญเมื่อเทียบกับมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในงบการเงินของมหาวิทยาลัย จะพิจารณาจัดประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่มีเพื่อเช่าดังกล่าว เป็นอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (ตามมาตราฐานการบัญชีภาครัฐเรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน) หากผลประโยชน์เชิงธุรกิจหรือมูลค่าของสัญญาเช่าตามลักษณะนี้ถือเป็นส่วนน้อย มหาวิทยาลัยจะไม่จัดประเภทใหม่ กล่าวคืออสังหาริมทรัพย์ที่มีไว้เพื่อเช่าส่วนน้อยนี้จะแสดงรายการภายใต้หมวดที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

11.2.2 สัญญาเช่าดำเนินงาน หมายถึง สัญญาเช่าที่มีใช้สัญญาเช่าการเงินต้องจัดประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานหากสัญญานั้นไม่ได้โอนความเสี่ยงหรือผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์ไปให้แก่ผู้เช่า

ในการจัดประเภทของสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาถึงเนื้อหาของรายการมากกว่ารูปแบบของสัญญาตามปกติ

การจัดประเภทสัญญาเช่าต้องทำ ณ วันที่เริ่มสัญญาเช่า หาก ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ผู้เช่าและผู้ให้เช่าตกลงที่จะเปลี่ยนเงื่อนไขในสัญญาเช่า (ที่ไม่ใช่การต่ออายุสัญญาเช่า) ในลักษณะที่จะทำให้การจัดประเภทสัญญาเช่าแตกต่างไปจากเดิมตามเงื่อนไข

11.3 การรับรู้เริ่มแรก

11.3.1 กรณีมหาวิทยาลัยเป็นผู้ให้เช่า

11.3.1.1 สัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน

มหาวิทยาลัยรับรู้สินทรัพย์ภายใต้สัญญาเช่าการเงินเป็นลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยจำนวนเงินที่เท่ากับเงินลงทุนสุทธิในสัญญาเช่า เนื่องด้วยเป็นสัญญาเช่าที่โอนความเสี่ยงและประโยชน์ของความเป็นเจ้าของทั้งหมดหรือด้วยส่วนที่มีสาระสำคัญให้ผู้เช่า ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงถือว่าลูกหนี้เช่าคือสินทรัพย์ที่จะทำให้ผู้เช่าได้รับเงินต้นพร้อมรายได้ทางการเงิน (รับรู้รายการและทยอยรับรู้รายได้ทางการเงินด้วยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง) เพื่อชดเชยและตอบแทนมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอาจมีต้นทุนทางตรงเริ่มแรก เช่น ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมทางกฎหมาย และต้นทุนทางตรงส่วนเพิ่มในการต่อรองและจัดทำสัญญาเช่า ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกจะรวมคำนวณอยู่ในลูกหนี้ตามสัญญาเช่าการเงิน และจะเป็นส่วนหัก

จากรายได้ในช่วงอายุของสัญญาเช่า อัตราดอกเบี้ยตามนัยของสัญญาเช่าเป็นอัตราที่กำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงต้นทุนทางตรงเริ่มแรกซึ่งรวมอยู่ในยอดลูกหนี้ตามสัญญาเช่า ดังนั้น จึงไม่ต้องรวมยอดดังกล่าวแยกต่างหาก

การแสดงรายการในรายงานการเงินของมหาวิทยาลัย จะรับรู้ค่าตอบแทนที่ค้างชำระตามสัญญาเช่าการเงินเป็นลูกหนี้สัญญาเช่าทางการเงินในงบการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยจำนวนที่เท่ากับเงินลงทุนสุทธิในสัญญาเช่า ภายใต้สัญญาเช่าการเงินผู้ให้เช่าโอนความเสี่ยงและประโยชน์ของความเป็นเจ้าของทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดให้แก่ผู้เช่า ดังนั้น ผู้ให้เช่าจึงถือว่าลูกหนี้สัญญาเช่า คือ สินทรัพย์ที่จะทำให้ผู้เช่าได้รับเงินต้นพร้อมกับรายได้ทางการเงินเพื่อชดเชยและตอบแทนผู้ให้เช่าสำหรับการลงทุนและบริการที่ให้

11.3.1.2 สัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยรับรู้ต้นทุนซึ่งรวมถึงค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้น เนื่องจากการได้รับรายได้ค่าเช่า เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับงวดและรับรู้รายได้ค่าเช่า ไม่รวมเงินรับจากการให้บริการ เช่น การประกันหรือการบำรุงรักษา ตามเกณฑ์เส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า แม้ว่าการรับเงินจะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว เว้นแต่จะมีเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนถึงระยะเวลาที่ผู้ให้เช่าได้รับประโยชน์ที่ลดลงจากสินทรัพย์ที่ให้เช่าที่ดีกว่า ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกของผู้ให้เช่าที่เกิดขึ้นในการต่อรองหรือการทำสัญญาเช่าดำเนินงานจะรวมเป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เช่า และจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายตลอดอายุสัญญาเช่าตามเกณฑ์เช่นเดียวกับการรับรู้รายได้จากสัญญาเช่า

การแสดงรายการในรายงานการเงินของมหาวิทยาลัย แสดงสินทรัพย์ที่อยู่ภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานในงบแสดงฐานะการเงินตามลักษณะของสินทรัพย์ และต้องรับรู้รายได้ค่าเช่าจากสัญญาเช่าดำเนินงานด้วยวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า เว้นแต่จะมีเกณฑ์ที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนถึงระยะเวลาที่ผู้ให้เช่าได้รับประโยชน์ที่ลดลงจากสินทรัพย์ที่ให้เช่าที่ดีกว่า

11.3.2 กรณีมหาวิทยาลัยเป็นผู้เช่า

11.3.2.1 สัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน

มหาวิทยาลัยรับรู้รายการเริ่มแรก ณ วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผล ซึ่งผู้เช่าได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากการให้สินทรัพย์ที่เช่า ตลอดอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์นั้น โดยแลกเปลี่ยนกับภาระผูกพันที่ต้องจ่ายสำหรับสิทธิดังกล่าวด้วยจำนวนที่ใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ณ วันที่เริ่มต้นของสัญญาเช่า รวมกับค่าใช้จ่ายทางการเงินที่เกี่ยวข้อง โดยต้นทุนทางตรงเริ่มแรกมักเกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงกับการเช่า เช่น การต่อรองและการทำสัญญาเช่า ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่เช่าดำเนินการเพื่อให้ได้สัญญาเช่าการเงินต้องรวมเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนที่รับเป็นสินทรัพย์ภายใต้สัญญาเช่า

การแสดงรายการในรายงานการเงินของมหาวิทยาลัยจะรับรู้สัญญาเช่าการเงินเป็นสินทรัพย์ (สิทธิในการใช้สินทรัพย์) และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน ด้วยจำนวนเงินเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่า หรือมูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่าย แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่าซึ่ง

พิจารณา ณ วันเริ่มต้นสัญญาเช่าได้ ให้ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมส่วนเพิ่มของผู้เช่าเป็นอัตราคิดลด อย่างไรก็ตาม ในรายงานการเงินไม่ควรแสดงสินทรัพย์ตามสัญญาเช่าการเงินหักด้วยหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน

11.3.2.2 สัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยรับรู้จำนวนเงินที่จ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า นอกจากนี้จะมีเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนถึงระยะเวลาที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ได้ดีกว่าจำนวนเงินที่จ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงานซึ่งไม่รวมต้นทุนในการให้บริการ เช่น ค่าประกันภัยและค่าบำรุงรักษา ต้องรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรง นอกจากนี้จะมีเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนถึงระยะเวลาที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ แม้ว่าการจ่ายเงินจะไม่เป็นไปตามเกณฑ์นั้น

11.4 การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้เริ่มแรก

เนื่องจากสัญญาเช่าการเงินมีการรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้เริ่มแรกจึงเกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าการเงิน โดยมีการวัดมูลค่า ดังนี้

11.4.1 กรณีมหาวิทยาลัยเป็นผู้ให้เช่า

11.4.1.1 สัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน

การรับรู้รายได้ทางการเงินต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบที่สะท้อนถึงผลตอบแทนคงที่ในแต่ละงวดของเงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่า โดยต้องปันส่วนรายได้ทางการเงินตลอดอายุสัญญาเช่าด้วย เกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผล การปันส่วนรายได้ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบที่สะท้อนให้เห็นถึงผลตอบแทนที่คงที่ในแต่ละงวดของเงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าซึ่งคงเหลือตามสัญญาเช่าการเงิน จำนวนเงินที่จ่ายตามสัญญาเช่าที่เกี่ยวข้องกับงวดบัญชี ซึ่งไม่รวมต้นทุนการให้บริการต้องนำมาหักกับเงินลงทุนขั้นต้นทั้งสิ้นในสัญญาเช่าการเงินเพอลดเงินต้นและรายได้ทางการเงินรอการรับรู้

11.4.2 กรณีมหาวิทยาลัยเป็นผู้เช่า

11.4.2.1 สัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงิน

จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายหน่วยงานจะนำมาแยกเป็นค่าใช้จ่ายทางการเงินและส่วนที่จะนำไปลดหนี้สินที่ยังไม่ได้ชำระค่าใช้จ่ายทางการเงินต้องปันส่วนให้กับงวดต่าง ๆ ตลอดอายุสัญญาเช่าเพื่อทำให้อัตราดอกเบี้ยแต่ละงวดเป็นอัตราคงที่สำหรับยอดคงเหลือของหนี้สินที่เหลืออยู่แต่ละงวด ค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นต้องบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดรายการ

สัญญาเช่าการเงินทำให้เกิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์เสื่อมสภาพและค่าใช้จ่ายทางการเงินสำหรับงวดบัญชีแต่ละงวด นโยบายการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์เสื่อมสภาพที่เช่าต้องสอดคล้องกับวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์เสื่อมสภาพซึ่งหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของ และค่าเสื่อมราคาที่ได้รับต้องคำนวณตามเกณฑ์ที่ระบุในประกาศมหาวิทยาลัย เรื่อง แนวทางการบันทึกบัญชีสินทรัพย์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด หากไม่มีความแน่นอนอย่างสมเหตุสมผลที่ผู้เช่าจะเป็นเจ้าของสินทรัพย์เมื่ออายุสัญญาเช่าสิ้นสุดลง ผู้เช่าต้องตัดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ให้หมดภายในอายุสัญญาหรืออายุการให้ประโยชน์แล้วแต่อายุใดจะสั้นกว่า

12. รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

12.1 การบันทึกรายการครั้งแรกของรายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ให้บันทึกเป็นสกุลเงินบาท โดยการแปลงจำนวนเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาทด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ เช่น การซื้อหรือขายสินค้าและบริการที่กำหนดราคาเป็นเงินตราต่างประเทศ

12.2 ณ วันที่สิ้นงวดการรายงานให้แปลงค่ารายการที่เป็นตัวเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาท โดยใช้อัตราปิด ส่วนรายการที่ไม่เป็นตัวเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศซึ่งบันทึกไว้ด้วยราคาทุนเดิมหรือบันทึกไว้ด้วยมูลค่ายุติธรรมให้รายงานโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ หรืออัตราแลกเปลี่ยน ณ ขณะที่กำหนดมูลค่ายุติธรรมนั้น เช่น เงินสดและสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่จะได้รับ หรือที่จะต้องชำระเป็นตัวเงินที่แน่นอน เป็นต้น

12.3 อัตราปิด หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนทันที ณ สิ้นวันของวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งมีทั้งอัตราซื้อและอัตราขาย ในกรณีกิจการทั่วไปที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

อัตราปิดในการแปลงค่าสินทรัพย์ให้ใช้อัตราถัวเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์รับซื้อซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณไว้ อัตราปิดในการแปลงค่าหนี้สินให้ใช้อัตราที่ธนาคารพาณิชย์ขายซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณไว้

12.4 ในกรณีที่มีการชำระเงินของรายการที่เป็นตัวเงิน เงินตราต่างประเทศ ให้แปลงยอดการชำระเงินให้เป็นเงินบาทด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการ

12.5 ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากการชำระเงินของรายการที่เป็นตัวเงิน หรือจากการรายงานรายการที่เป็นตัวเงินด้วยอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งแตกต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนเดิมที่ใช้ในการบันทึกรายการครั้งแรกในระหว่างงวด หรือที่ได้รายงานไว้ในรายงานการเงินของงวดบัญชีก่อน ให้รับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

.....